

Sega gubbar

De är brittiska veteraner från första världskriget. Till höger längst fram sitter Smiler. Vi hälsar på i hans hus utanför London och följer med på en veteranresa till de gamla frontlinjerna. Sidan 12.

Konsten eller livet

Ödlefrossa

På vita duken

Hon får s att se rött

Skumma bröst

Arthur "Smiler" Marshall, 102, är en av Storbritanniens 450 krigsveteraner från första världskriget. Fotografen Johanna Wulff träffade Smiler och följde med honom och hans kamrater på en minnesresa till fronten.

Åter till fronten med soldat Smiler

text och foto: Johanna Wulff

I Storbritannien finns fortfarande omkring fyrahundra femtio krigsveteraner från första världskriget. Den som håller räkningen är The Royal British Legion, en organisation som bildades efter första världskrigets slut för att förbättra livet för hemvändande soldater. Nu har den kommit att ta sig an brittiska veteraner från en rad krig och konflikter världen över.

På avdelningen för första världskrigets veteraner fick jag telefonnumret till Arthur "Smiler" Marshall.

Det tar en halvtimme med tåg från London att komma till det lilla stenhuset i Surrey där Smiler bor. Han är 102 år gammal och genom fönstret ser jag hur han sitter därinne, nedsjunken i en stor fåtölj i vardagsrummet. Jag knackar på rutan, han tittar upp och vinkar åt mig att komma in.

Smiler berättar att han just kommit hem

från sjukhuset. För några veckor sedan ramlade han och slog sig ganska illa. "Gjorde bara illa ryggen lite", säger han och är inte glad över att man flyttat om saker i hans hus under tiden han varit borta. Nu kan han inte hitta någonting längre och vad var det egentligen för fel på den gamla svartvita teven?

Han berättar att hans ben inte är så starka längre men att han fortfarande kan gå korta sträckor. Plötsligt reser han sig med förvånande smidighet ur fåtöljen, tar tag i sin gåram och ger sig i väg innan jag hinna blinka. Han ursäktar sig för den låga hastigheten men jag berömmar honom och det syns att det är det han vill höra. Han ler belåtet i fåtöljen.

HAN VISAR SIG HA ett fantastiskt minne, berättar de mest otroliga detaljer från kriget och sitt liv efteråt då han försörjde sig som jägare. Han gick med i kriget redan vid sjut-

ton års ålder, fast åldersgränsen var arton, och låg i kavalleriet vid frontlinjerna i Belgien och Frankrike. Tursamt nog blev han aldrig allvarligt skadad utan stred ända till slutet i november 1918.

Smiler berättar hur han såg sin bästa vän Lenny bli nedskjuten mitt framför ögonen. Jag får också höra hur han undvek trenchfeet, det vill säga förfrusna fötter som drabbade så många i skyttegravarna. Knepet var att hålla rom på fötterna med jämna mellanrum.

Han berättar att han bott i ett och samma hus i sextio år och att han och hans fru Emily möttes redan när de var tio år och gifte sig 1924. De firade diamantbröllop tillsammans och var gifta i över sextio år tills Emily gick bort för tjugofem år sedan. Sedan dess har han bott ensam.

Namnet Smiler fick han när han låg vid fronten i Frankrike. På en tillsägelse från ett befäl kunde han inte hålla sig för skratt utan ▶

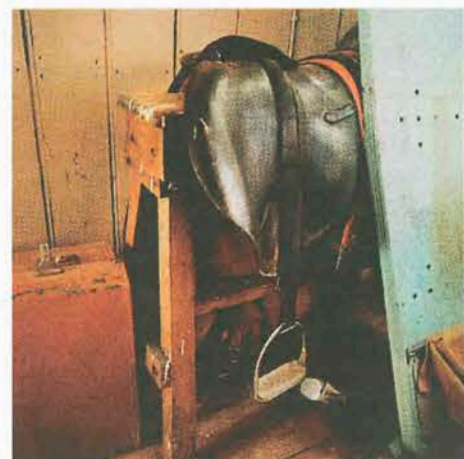

På slipsen har Smiler nålen som visar att han är medlem i The Royal British Legion, en organisation som bildades för att förbättra tillvaron för brittiska krigsveteraner.

Arthur "Smiler" Marshall sitter söndagsfin i trädgården. Han har precis varit i kyrkan tillsammans med sin granne Mrs Cree, som alltid lagar söndagslunch åt honom.

»På en tillsägelse från ett befäl kunde jag inte hålla mig för skratt utan bara log hela tiden, och sen den dagen har jag kallats för Smiler.«

Smilers sadel från den tid då han jagade till häst. I sovrummet står fotot från Smiler och Emilys bröllopsdag 1924. De var gifta i över sextio år innan Emily gick bort för tjugofem år sedan. Dammet samlar sig i hörnen på överväningen. Rummet där har inte blivit använda på många år.

Varje kväll har stadsborna en ceremoni till minne av de 54 000 soldater som stupade vid fronten i Ypres under första världskriget. När veteranerna kom på besök till Belgien blev minnesstunden extra stark. Längst fram sitter Ted Rimmer, Jack Davies, Leslie Tinnans och William Corrie.

► bara log hela tiden, och sedan den dagen har han kallats för Smiler.

Jag frågar hur det känns att vara hundratvå och han skrattar och svarar att han känner sig som sexton. Fast när jag undrar om han är lycklig, säger han att han önskar att han kunde dö i natt. Han säger att han levtt sitt liv och haft det bra och känner sig nöjd med det.

DET VISADE SIG att Smiler tillsammans med två andra veteraner, Robert Burns, nyss fyllda 104 år, och Arthur Whitlock, 107 år, stod i begrepp att arrangera en resa till Frankrike och Belgien. I The Royal British Legions regi skulle de i sällskap med ett tiotal gamla soldater återse frontlinjerna, närvara vid olika minnesceremonier och till sist vara med på medaljutdelning i Paris. Jag blev erbjuden att följa med.

Det blev en oförglömlig resa. Många av nätterna slutade med att merparten av re-

sesällskapet under femtio år föll ihop utmattade i sina sängar medan flera av veteranerna, ledda av Jack Davies, 104 år, satt i hotellbaren och drack whisky till klockan tre på morgonen.

Yngst på resan var Fred Bunday, 98 år. Fred hade själv kört ner till färjan i Dover, cirka tre timmars bilfärd. Han berättade att han fortfarande älskar att köra bil och att han går och dansar tre gånger i veckan.

Stanley Clayton, "Stan", 105 år, var äldst. Han berättade gärna sitt livs historia och vi fördrev många timmars bussåkande med att prata om allt han varit med om.

Näst yngst var William Corrie, som skulle fylla 99 år, och som vi firade av sista kvällen. I ett rörande tacktal berättade han om hur ensam han brukade vara i sitt hus, men minnena från dessa fyra dagar skulle hålla honom sällskap hela långa vintern.

► lordagsondag@dn.se
08-738 1000

Stanley Clayton och Fred Bunday på parad tillsammans med tre franska generaler framför Les Invalides i Paris.